

Παράρτημα

Με τις παρεμβάσεις του Ευάγγελου Βενιζέλου στη συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 1995 της Επιτροπής Αναθεώρησης, όπως αναφέρεται στη υποσημείωση 2.

Αρχική παρέμβαση (σελ. 90):

Δευτερολογία (σελ. 95, 96):

σύστημα θα μπορεί να έχει και 40% να έχει εξουσιοδότηση, για να αλλάξει το σύστημα.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης): Κύριε Πρόεδρε, στο ερώτημα που έθεσε ο κ. Μπίενος, που είναι απολύτως καθοριστικό, θέλω να δώσω μια πολύ σύντομη απάντηση.

Ο κ. Μπίενος ρωτάει εύλογα, αν έχει κριθεί το ζήτημα αυτό. Το ίδιο ζήτημα έθεσε αντίστροφα και ο κ. Μαρκογιαννάκης. Η απάντηση είναι "όχι, δεν έχει κριθεί". Να σας εξηγήσω, γιατί δεν έχει κριθεί. Δεν έχει κριθεί, γιατί από συστάσεως του νέου ελληνικού κράτους η μόνη αναθεώρηση, που έγινε καθ'ον τρόπο επιτάσσει το Σύνταγμα, είναι η αναθεώρηση του 1985-1986. Καμία άλλη αναθεώρηση δεν έχει συντελεστεί στη χώρα μας με τη διαδικασία που προέβλεπε το ισχύον την περίοδο εκείνη Σύνταγμα της χώρας. Έχουν συντελεστεί όλες κατά παράβαση του Συντάγματος. Είναι ουσιαστικά όλες πρωτογενείς συντακτικές διαδικασίες. Επιπλέον δε, το 1975 έχουμε μια πρωτότυπη μεταβολή. Προβλέπεται η δυνατότητα αντιστροφής των πλειοψηφιών. Για πρώτη φορά το Σύνταγμα προβλέπει, ότι μπορεί η πρώτη Βουλή να διαπιστώσει την ανάγκη με 180 ψήφους και η δεύτερη να συντελέσει την αναθεώρηση με 150 ψήφους, ή να γίνει το αντίστροφο. Άρα και οι δύο Βουλές είναι, για πρώτη φορά στην ελληνική συνταγματική ιστορία, εξίσου αναθεωρητικές. Στο παρελθόν, είχαμε άλλα μοντέλα. Θα αναφέρω, για παράδειγμα, ότι έπρεπε να έχουμε άμεση διάλυση της Βουλής ή παρεμβαλή τριών Βουλών, όπως συνέβαινε με το Σύνταγμα του 1864. Ήταν μια διάταξη, που παραβιάστηκε το 1910-1911 από τις Αναθεωρητικές Βουλές εκείνης της περιόδου. Η αναθεώρηση του 1911 κατά παράβαση του καμμένου τότε Συντάγματος συνετελέσθη.

Θα σας δώσω ένα παράδειγμα, για να γίνει πιο κοταναητό τι λέω. Ας θυμηθούμε την αναθεώρηση του 1985-1986. Το 1985 το Π.Α.Σ.Ο.Κ. πρότεινε την αναθεώρηση του κεφαλαίου περί Προέδρου της Δημοκρατίας, προς την κατεύθυνση της συρρίκνωσης των αρμοδιοτήτων. Εάν υποθεθεί ότι το Π.Α.Σ.Ο.Κ. έχανε τις εκλογές του 1985 και αναδεικνυόταν μια άλλη Βουλή με άλλη πλειοψηφία, της Νέας Δημοκρατίας, θα μπορούσαμε να έχουμε αναθεώρηση του Συντάγματος προς την κατεύθυνση της αύξησης των αρμοδιοτήτων. Ασφαλώς όχι. Γιατί η πρώτη Βουλή καθόριζε όχι απλά την ανάγκη, αλλά και την κατεύθυνση της αναθεώρησης. Πρακτικά, πώς συνοψίζεται το ερώτημα αυτό. Είναι πάρα πολύ απλό. Τι θα τεθεί σε ψηφοφορία στο τέλος των συζητήσεών μας, στην Ολομέλεια της Βουλής; Ποιο ερώτημα θα τεθεί σε ψηφοφορία; Τώρα και στο τέλος των συζητήσεων στην Ολομέλεια, στην κρίσιμη στιγμή, θα τεθεί σε ψηφοφορία το άρθρο, το οποίο οποιoσδήποτε έχει προτείνει να κριθεί αναθεωρητέο; Ή θα τεθούν σε ψηφοφορία οι δύο προτάσεις; Εάν τεθούν οι δύο προτάσεις, πράγμα που είναι και το ορθό, τότε είναι πάρα πολύ απλό. Εκεί, όπου συμφωνούμε και επί της ανάγκης και επί της κατευθύνσεως, η πρόταση θα συγκεντρώνει 280 ψήφους. Εκεί, όπου δεν συμφωνούμε και επί της ανάγκης και επί της κατευθύνσεως, η πρόταση θα συγκεντρώνει, στη μεν περίπτωση που την πρόταση την αποδέχεται το Π.Α.Σ.Ο.Κ. 170 ψήφους, άρα θα υπολείπεται των 180, στη δε περίπτωση που την αποδέχεται μόνο η Νέα Δημοκρατία θα απορρίπτεται, διότι δεν θα μπορεί να συνεχιστεί η διαδικασία. Αλλά εκεί, όπου θα διαμορφωθεί πραγματική συναίνεση δια της συμφωνίας των δύο κομμάτων, εκεί -επιμένω- η

επόμενη Βουλή θα προχωρήσει με 151 Βουλευτές. Εάν δε συμφωνεί μόνο το Π.Α.Σ.Ο.Κ., η διαδικασία θα συνεχιστεί, αλλά η επόμενη Βουλή θα μπορεί να συντελέσει την αναθεώρηση μόνο με 180 ψήφους, άρα με τη σύμφωνη της τότε Αντιπρόεδρου. Μόνο με αυτή μέθοδο αυτή διασφαλίζει, διαδικαστικά και πρακτικά, όχι τη συναίνεση, αλλά τον αυστηρό χαρακτήρα του Συντάγματος. Αλλιώς έρχεται η Βουλή και διαθέτει όχι απλά την αρμοδιότητά της, αλλά τον ίδιο τον τυπικό χαρακτήρα του Συντάγματος στην επόμενη κοινή πλειοψηφία. Εάν ο ελληνικός λαός θα μπορούσε ανά πάσα στιγμή, κατά το δοκούν, να ενεργεί συντακτικά, δεν θα είχαμε αυστηρό Σύνταγμα.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΙΕΝΟΣ: Αγαπητοί συνάδελφοι, μετά από αιτηρή τη διευκρίνιση του κ. Βενιζέλου εγώ καταλήγω στο εξής πολιτικό συμπέρασμα: Εγώ δεν είμαι νομικός, αγαπητοί συνάδελφοι, σας παρακαλώ όμως, να ακολουθήσετε την ανάπτυξη ενός εντελώς πολιτικού σκεπτικού.

Επειδή έχω απόλυτα την αίσθηση, μετά την τοποθέτηση του κ. Βενιζέλου, ότι υπάρχει ένα κενό ερμηνείας, τουλάχιστον ένα κενό, που μάλιστα πρέπει να θεραπεύσουμε με τις διατάξεις, φρονώ ότι, για να περιφρουρήσουμε την αξιοπιστία της διαδικασίας - πιστεύω ότι στο βάθος όλοι αυτό θέλουμε - θα πρέπει να δώσουμε την ευχέρεια στην επόμενη Βουλή να μπορεί με 150 ψήφους να κάνει την τροποποίηση του Συντάγματος, όπου στην παρούσα Βουλή οι 180 ψήφοι συμπιπτούν επί της κατευθύνσεως της αλλαγής. Αγαπητοί συνάδελφοι, αν αυτό δεν προβλέπεται συνταγματικά, πρέπει να έχουμε το σθένος να το κατοχυρώσουμε διαδικαστικά.

Δεν θεωρώ αυτό το θέμα διαδικαστικό, αλλά ουσιαστικό.

Έχω την αίσθηση ότι οι συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, ίσως βόσει κάποια στρατηγική, θεμελίωσαν την άποψη της διάσπασης της δουλειάς μας. Πιστεύω ότι η διάσπαση αυτή θα ήταν οδυνηρή και οι διατάξεις θα ήταν αποσπασματικές.

Όσον αφορά το θέμα της δημοσιότητας, σκεφθείτε τι θα συμβεί, αν δεν υπάρχει δημοσιότητα. Ο καθένας θα μπορεί να επικαλείται ότι θέλει και θα γίνεται ένας δημόσιος καυγάς, χωρίς να μπορεί να λάμψει η αλήθεια. Μήπως θα πρέπει να εξετάσουμε την περίπτωση να δίνεται το σύνολο των πρακτικών;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ο Πρόεδρος κ. Μητσοτάκης έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Προκύπτει το συμπέρασμα ότι κυρίαρχο θέμα είναι το με ποια διαδικασία θα προχωρήσουμε στην αναθεώρηση του Συντάγματος. Άκουσα την άποψη του κ. Βενιζέλου και πιστεύω ότι η άποψη του συνταγματολόγου μπερδεύει τους πολιτικούς. Ας δούμε το θέμα, όπως ακριβώς το λέει το Σύνταγμα. Είπε και ο κ. Βενιζέλος ότι προβλέπονται δύο διαδικασίες. Η μία είναι να αποφασισθεί η αναθεώρηση με απλή πλειοψηφία, οπότε η επόμενη Βουλή χρειάζεται 180 ψήφους για να προσδιορίσει το περιεχόμενο της αναθεώρησης. Όμως, αυτή η διαδικασία είναι επικουρική. Το Σύνταγμα του 1975 ορίζει σαφώς με ποιο τρόπο γίνεται η αναθεώρηση. Αν θυμάστε, η διάταξη αυτή ψηφίστηκε ομόφωνα. Η Βουλή αποφασίζει και κάνει αναθεωρητική την επόμενη Βουλή. Ως μόνο περιορισμό της θέτει ότι θα ορίσει τις διατάξεις, για τις οποίες θα ισχύσει το δικαίωμα της αναθεώρησης.

Το ερώτημα είναι τι ακριβώς θέλει το Π.Α.Σ.Ο.Κ. Όταν η Νέα Δημοκρατία, ως Κυβέρνηση, αποφάσισε την αναθεώρηση, είχα πει ότι εμείς δεν ελπίζουμε σε

ο Κανονισμός της Βουλής λέει, ότι οι προτάσεις, προσδιορίζουν τις αναθεωρητέες διατάξεις. Αλλιώς και το Σύνταγμα και ο Κανονισμός της Βουλής θα έμεναν στην ανάγκη να υπάρχει μια αιτιολογική έκθεση, η οποία θα λέει για 1, 2, 3, 5 λόγους προσδιορίζουμε την ανάγκη αναθεώρησης. Όχι. Ο ουντακτικός νομοθέτης, αλλά και ο Κανονισμός της Βουλής, μιλάει για την ανάγκη προσδιορισμού ενός ευρύτερου ή ευρύτερου πλαισίου, μέσα στο οποίο θα κινηθεί ο αναθεωρητικός νομοθέτης, για να προσδιορίσει το περιεχόμενο της αναθεωρητέας διατάξης. Εάν αυτό δεν συμβεί, τότε ποια είναι η άλλη λύση; Να έρθει άμεσα στην Ολομέλεια της Βουλής πρόταση για την αναθεώρηση του Κανονισμού της Βουλής. Κύριε Πρόεδρε, αν αυτό συμβεί, για να καταδειχθεί και η θέληση για γνήσια συναινετική αναθεώρηση, θα πρέπει αυτή η υπό αναθεώρηση διατάξη να προκύπτει μέσα από μια διακομματική συμφωνία. Θα πρέπει, λοιπόν, να αικωνηθεί απ' όλα τα κόμματα, πως θα αναθεωρηθεί τελικά το άρθρο 119 του Κανονισμού της Βουλής, που προβλέπει όλη τη διαδικασία της αναθεώρησης πρακτικά, σε συνδυασμό βέβαια και με τις κεντρικές διατάξεις για τη λειτουργία των διαφόρων επιτροπών της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ορίστε, κύριε Παπαναγιώτου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ: Κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, θα ήθελα να με βοηθήσετε πραγματικά, για να καταλάβω εν τέλει το σημείο της διαφοράς μας. Έχουμε κοινή διαπίστωση, ότι π.χ. η ηγεσία των ανωτάτων δικαστηρίων δεν θα πρέπει να εκλέγεται από την εκτελεστική εξουσία. Το λέτε και εσείς και εμείς αυτό. Εσείς προτείνετε από την ολομέλεια του δικαστηρίου, εμείς λέμε, ότι πρέπει να έχουμε ένα διευρυμένο όργανο, στο οποίο να μετέχουν οι εκπρόσωποι των δικηγορικών συλλόγων, των νομικών σχολών κ.λπ. Άρα, λοιπόν, η αφετηρία και των δύο είναι, ότι το ισχύον σύστημα εκλογής της ανωτάτης ηγεσίας του δικαστικού σώματος δεν είναι η ορθή. Συμφωνούμε, λοιπόν. Ερχόμαστε αήριο και ψηφίζουμε και σ' αυτήν την κατεύθυνση, ότι πρέπει να έχουμε ένα άλλο σώμα, που να επιλέγει τη δικαστική ηγεσία.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Όχι, ότι πρέπει να αναθεωρηθεί το σχετικό άρθρο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ: Συμφωνούμε, λοιπόν, όλοι, ότι το ισχύον σύστημα εκλογής της ηγεσίας της δικαιοσύνης δεν είναι αυτό, που πρέπει να είναι. Εσείς προτείνετε έναν διαφορετικό τρόπο, εμείς προτείνουμε κάποιον άλλον. Η κατεύθυνση όμως είναι ενιαία. Είναι ένα διευρυμένο σώμα. Ψηφίζουμε, λοιπόν, αήριο όλοι μας. Στις εκλογές έχετε ως απόψεις σας. Ερχόμαστε στην επόμενη Βουλή. Βεβαίως, συμφωνώ κάπου, ότι ίσως ματαιωνούμε, διότι η επόμενη Βουλή θα αυτοκαθορίσει το ρόλο της και δεν θα θεωρήσει ότι δεσμεύεται. Παρά ταύτα, αν έχουμε μια νέα Βουλή, ερωτώ, αν θα μπορεί η νέα Βουλή να αποφασίσει, ότι όχι μόνο η ηγεσία του δικαστικού σώματος θα εκλέγεται από την Κυβέρνηση, αλλά και όλοι οι ανώτατοι δικαστές. Εάν το αφήσουμε έτσι, όπως το λέτε εσείς, τότε θεωρητικά θα μπορεί όχι απλά να ξεπεράσει την αφετηρία μας, αλλά να διευρύνει αυτό που εμείς καταγγέλλουμε και συμφωνούμε. Κατά συνέπεια, τότε έχουμε μια διάσταση των δύο Βουλών. Δηλαδή, η παρούσα Βουλή με πλειοψηφία (ίσως και 300 Βουλευτών ή 180 Βουλευτών ή 250 Βουλευτών συμφωνεί ότι πρέπει να έχουμε μια ηγεσία του δικαστικού σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Το λόγο έχει ο κ. Μητσοτάκης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Στην περίπτωση αυτήν τα δύο κόμματα και ενδεχομένως και τα υπόλοιπα θα έχουμε ψηφίσει την ανάγκη αναθεώρησης του σχετικού άρθρου. Η επόμενη Βουλή θα δύναται να κάνει ή το ένα ή το άλλο ή τίποτα ή να τροποποιήσει με τρόπο διαφορετικό. Δεν μπορεί να πει ότι θα εκλεγονται αρμοδιότητες από την εκτελεστική εξουσία, διότι αυτό ορίζεται από άλλο άρθρο του Συντάγματος, το οποίο δεν θα έχουν προτείνει προς αναθεώρηση. Αν θέλουμε να κάνουμε αναθεώρηση, θα πρέπει να ορίσουμε το άρθρο προς αναθεώρηση και ούτως ή άλλως η επόμενη Βουλή θα κάνει αυτό που θέλει. Αν, για παράδειγμα, υπάρχει συναίνεση 280 Βουλευτών για αλλαγή ενός άρθρου, η επόμενη Βουλή μπορεί να το απορρίψει. Η βασική αρχή είναι ότι διαπιστώνουμε την ανάγκη αναθεώρησης. Υποτίθεται ότι αυτό έγινε. Εμείς δεν μπορούμε να δεσμεύσουμε την επόμενη Βουλή.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ: Υπάρχει ένα κενό. Είπατε ότι η Βουλή του 1985 αποφάσισε περιορισμό των εξουσιών του Προέδρου και η Βουλή του 1986 δεν μπορούσε παρά να προχωρήσει σε περιορισμό. Από όσα ειπώθηκαν συμπεραίνεται ότι θα μπορούσε να προχωρήσει ακόμα και σε αύξηση των εξουσιών και να αγνοήσει την προηγούμενη Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Το λόγο έχει ο κ. Βενιζέλος.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης): Επιχείρησα να θεμελιώσω μία συγκεκριμένη πρακτική διαδικαστική πρόταση. Είπα ότι η ανάγκη της αναθεώρησης πρέπει να διαπιστώνεται με πλειοψηφία που φθάνει ή υπερβαίνει τις 180 ψήφους, αν υπάρχει στοιχειώδης συναίνεση και ως προς την κατεύθυνση. Αν δεν υπάρχει στοιχειώδης συναίνεση προς την κατεύθυνση, είναι αναγκαίο να μην διαπιστώνεται η ανάγκη καθόλου ή να διαπιστώνεται με πλειοψηφία μικρότερη των 180 ψήφων, έτσι ώστε σε κάθε περίπτωση η επόμενη Βουλή να έχει συγκεκριμένη διαδικαστική δεσμευση και να είναι αναγκασμένη να βρει 180 ψήφους, εφ' όσον δεν έχει διαμορφωθεί συναίνεση. Το περιεχόμενο ορίζεται από την επόμενη Βουλή, αλλά πρέπει αυτό το περιεχόμενο να διαμορφωθεί με 151 ή 180 ψήφους, ανάλογα με το τι παρακαταθήκη έχει από τη Βουλή αυτή. Η λύση αυτή είναι πολιτική και διαφυλάσσει τον αυστηρό χαρακτήρα του Συντάγματος. Η διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος δεν υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο της συνταγματικότητάς της. Βεβαίως, υπάρχουν παραδείγματα ελέγχου της συνταγματικότητας της αναθεώρησης, όπως π.χ. έγινε με το θέμα της μετατροπής των οδοντιατρικών σχολείων των πανεπιστημίων σε οδοντιατρικές σχολές με το Σύνταγμα του 1952. Όταν έχουμε δικαστικό έλεγχο της συνταγματικότητας της αναθεώρησης, τότε ο δικαστής γίνεται πολιτικός παράγων του ιστορικού γήγνεσθαι. Αυτήν τη στιγμή ανοίγουμε 'το κουτί της Πανδώρας' και επικοινωνούμε με την ιστορία χωρίς το φραγμό του Συντάγματος, που είναι η μεζών εγγύηση. Η επικοινωνία αυτή μπορεί να βγει σε καλό ή σε κακό. Πρέπει να είμαστε προσεκτικοί και ενσυνείδητοι.

Δεν φανταζόμουν ποτέ ότι θα ήμουν ο εκπρόσωπος της πλειοψηφίας και θα αγωνιζόμουν να περιορίσω τα δικαιώματα της πλειοψηφίας, όχι της σημερινής, αλλά και της εν δυνάμει στην επόμενη Βουλή, για να διαφυλάξω τα κύρια των πολιτικών θεσμών. Εμφανιζόμαστε εμείς, η πλειοψηφία της Βουλής, να είμαστε διατακτικοί και μετριοπαθείς. Και βλέπουμε τη

μειοψηφία να έχει μία άνεση στο να ανοίξει τη διαδικασία αυτή και να την απεξαρτήσει από τις αυξημένες πλειοψηφίες. Υπάρχει θέμα ιστορικής και πολιτικής ευθύνης.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΓΚΟΝΗΣ: Κύριε Υπουργέ, όταν το Σύνταγμα ζητά 180 Βουλευτές, ωθεί προς αυτήν την κατεύθυνση.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης): Συμφωνώ μαζί σας, κύριε Πρόεδρε.

Τώρα ελέγχθη κάτι άλλο. Ότι θα θέσουμε την αναθεώρηση στην κρίση του ελληνικού λαού. Αλλά αυτό δεν είναι αλήθεια. Ο ελληνικός λαός στις επόμενες εκλογές θα αποφασίσει για την πολιτική συγκυρία, την οικονομική πολιτική, τα εθνικά θέματα και όχι για την αναθεώρηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ο κ. Σκυλλάκος έχει το λόγο.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Εμείς, ως πολιτικό κόμμα, αλλά και ο καθένας μας, ως Βουλευτής, δεν πρέπει να ξέρουμε τους κανόνες του παιχνιδιού καλά; Αν ανοίξουν οι ασκοί του Αιόλου, να μη γνωρίζουμε τι θα βγει;

Από ό,τι έχω καταλάβει, υπάρχουν δύο ερμηνείες. Η μία, που προέρχεται από τη Νέα Δημοκρατία, λέει, ότι ακόμη και με 300 ψήφους αν αναθεωρηθεί ένα άρθρο, για το οποίο θα έχουμε συμφωνήσει (και για την κατεύθυνση και για το περιεχόμενο), μπορεί να έρθει μία άλλη πλειοψηφία, που να ανατρέψει αυτό που έχει συμφωνηθεί.

Αν κάνουμε σήμερα μία πολιτική συμφωνία για περισσότερες εγγυήσεις σε ό,τι αφορά το απέρριπτο της επικοινωνίας κ.χ. και συμφωνήσουμε σε μία διατύπωση, μπορεί να έρθει μία άλλη πλειοψηφία στη Βουλή, που μπορεί να τροποποιήσει την κατεύθυνση σύμφωνα με την ερμηνεία που δίνει η Νέα Δημοκρατία. Δηλαδή τη μείωση των εγγυήσεων.

Υπάρχει ένα ερώτημα: Ποιος θα δώσει την ερμηνεία για κάτι που σήμερα μπορεί να έχουμε συμφωνήσει όλοι να έχει δεσμευτικό χαρακτήρα;

Αίφιο, μία Βουλή μπορεί να μη λογαριάσει αυτήν την ερμηνεία. Βασίζεται στο άρθρο 110 και δίνει τη δική της ερμηνεία.

Συνεπώς, παρά τις καλές προθέσεις, που μπορεί να μας οδηγήσουν σε μια συμφωνία, αν και δεν πρόκειται να γίνει αυτό, μπορεί και να μην ψηφιστεί από τη νέα Βουλή. Αλλά έτσι μπορεί να οδηγηθούν τα πράγματα σε μία αντιδημοκρατική κατεύθυνση.

Αν είναι έτσι, τότε εμείς, ως Κ.Κ.Ε., πρέπει να καταλήξουμε ότι δεν υπάρχει ανάγκη αναθεωρήσεως του Συντάγματος.

Ποιες εγγυήσεις υπάρχουν του Π.Α.Σ.Ο.Κ. και της Νέας Δημοκρατίας, ότι θα υπάρχει η α' ή η β' κατεύθυνση;

Να έρθω σε κάποιο άλλο θέμα. Θα συμφωνήσω με τον κ. Βενιζέλο-ότι ο ελληνικός λαός με τις εκλογές δεν θα πει τη γνώμη του για 15 ή 30 άρθρα. Ακόμη και δημοψήφισμα να κάνουμε για συνολική αναθεώρηση του Συντάγματος, δεν μπορεί να γίνει. Θα έπρεπε να γίνεται ξεχωριστό δημοψήφισμα για κάθε άρθρο με ξεχωριστές ψηφοφορίες. Επομένως, ο ελληνικός λαός θα ψηφίσει για άλλα πράγματα, όπως για τα οικονομικά κ.λπ.

Έρχομαι τώρα στο θέμα της δημοσιότητας

Είπατε, κύριε Πρόεδρε, ότι τόσο η συζήτηση επί της αρχής, όσο και επί των άρθρων, καυτίζεται.

Αναρωτιέμαι, όμως. Το θέμα των ατομικών δικαιωμάτων ή το εκλογικό σύστημα είναι ένα άρθρο ενός

νομοσχεδίου; Εμείς υποστηρίζουμε ότι κάθε τροποποίηση του Συντάγματος, έστω και η παραμικρή, είναι ζήτημα αρχής και πρέπει να δίνεται δημοσιότητα.

Τέλος, ανεξάρτητα με το πού θα καταλήξουμε σχετικά με την ερμηνεία του πώς θα τροποποιηθεί το Σύνταγμα και ποιες δεσμεύσεις θα υπάρχουν ως προς το περιεχόμενο, εμείς επιμένουμε ότι, από τη στιγμή που συγκροτήθηκε η Επιτροπή, θα πρέπει να συζητηθούν όλες οι προτάσεις των κομμάτων και όλων των Βουλευτών, με τη σειρά που θα συζητηθούν τα άρθρα. Έτσι είναι το σωστό.

Δεν είναι δυνατό να υπάρχει η δυνατότητα της καταθέσεως στα νομοσχέδια τροπολογιών από τα κόμματα ή τους Βουλευτές και σ' αυτήν την Επιτροπή να μην υπάρχει μία παρόμοια.

Εάν συζητηθούν μόνο οι προτάσεις των δύο κομμάτων, τότε, τόσο η Πολιτική Άνοιξη, όσο και εμείς, να σηκωθούμε να φύγουμε.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης): Εννοείτε τροπολογίες ή τροπολογίες - προσθήκες;

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Εκτός από τα προτεινόμενα, να τροποποιηθεί, για παράδειγμα, και ένα άλλο άρθρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Έχετε το δικαίωμα να κάνετε παρατηρήσεις, τροπολογίες κ.λπ.. Άλλωστε, γι' αυτό γίνεται η συζήτηση.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Όταν γίνεται η συζήτηση για έναν κώδικα, γίνεται συζήτηση για ολόκληρο το περιεχόμενό του. Να τροποποιηθεί δηλαδή το τάδε ή το άλλο άρθρο σε σχέση με τον παλαιό Κώδικα. Και για το Σύνταγμα δεν θα έχουμε ως κόμμα αυτό το δικαίωμα; Και σε ποιο κανονισμό περιλαμβάνεται αυτή η αδυναμία υποβολής και συζητήσεως των προτάσεών μας ή ότι έχετε το δικαίωμα να αποκλείσετε τη συζήτηση των δικών μας προτάσεων;

Γι' αυτό το βάζετε και ως θέμα. Γιατί, εάν είχε λυθεί, δεν θα τα φέρνατε. Θέλετε τη συμφωνητή γνώμη. Αλλά, κατά πλειοψηφία δεν μπορεί να αποφασίσει η Επιτροπή να μη συζητηθούν προτάσεις ενός κόμματος ή ενός Βουλευτή, εκτός από τις προτάσεις των δύο μεγάλων κομμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Η διαδικασία αναθεωρήσεως του Συντάγματος είναι μία εξαιρετική διαδικασία.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Τότε, να παραμείνουν στην Αίθουσα μόνο τα κόμματα που έχουν πάνω από 50 Βουλευτές και οι υπόλοιποι να σηκωθούν να φύγουν.

Πού στηρίζετε αυτήν την ερμηνεία, ότι δεν έχουμε εμείς το δικαίωμα να φέρνουμε για αναθεώρηση ακόμη ένα άρθρο, εκτός από αυτά που προτείνονται;

Μήπως θα σας ενοχλήσουμε με δύο επιπλέον συνεδριάσεις της Επιτροπής; Δεν είναι όμως αυτά. Δεν θέλετε να γίνει ανοικτή συζήτηση ενώπιον δημοσιογράφων, γιατί εγώ θα φέρω θέμα συζητήσεως περιδημοψηφισμάτων. Ενοχλείστε από το γεγονός ότι το Κ.Κ.Ε. μπορεί να φέρει μία τέτοια πρόταση για περισσότερη δημοκρατία. Θέλετε να γίνει συζήτηση μόνο πάνω στα άρθρα που προτείνει το Π.Α.Σ.Ο.Κ. και η Νέα Δημοκρατία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Κύριε Σκυλλάκο, περί της διαδικασίας προβλέπει το Σύνταγμα και ο Κανονισμός της Βουλής.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Δηλαδή τα πράγματα είναι αποφασισμένα ανάμεσα σε εσάς και τη Νέα Δημοκρατία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Μη κάνετε τέτοια ερμηνεία.